

Věc C-212/09

Evropská komise v. Portugalská republika

„Nesplnění povinnosti státem – Články 43 ES a 56 ES – Volný pohyb kapitálu – Zlaté akcie („golden shares“) portugalského státu ve společnosti GALP Energia, SGPS SA – Zásahy do řízení privatizované společnosti“

Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 10. listopadu 2011 I - 10892

Shrnutí rozsudku

*Volný pohyb kapitálu – Omezení – Právo společností – Vnitrostátní právní úprava, která stanoví zvláštní práva ve prospěch státu v rámci řízení privatizované společnosti
(Článek 56 odst. 1 ES, článek 58 ES a čl. 86 odst. 2 ES)*

Zachová-li si členský stát v akciové společnosti zvláštní práva stanovená ve prospěch tohoto státu a dalších veřejnoprávních subjektů, přiznaná ve spojení se zlatými akciemi („golden shares“), jejichž prostřednictvím tento stát drží podíl na základním kapitálu této společnosti, zejména nárokuje-li si volbu předsedy představenstva, a která mu poskytují právo veta ohledně jmenování určitého počtu členů představenstva, a to nejvýše jedné třetiny z celkového množství, jakož i ohledně usnesení, kterým se mění stanovy společnosti, usnesení, kterými se schvaluje uzavření skupiny smluv o spolupráci nebo ovládacích smluv a smluv, které mohou jakýmkoliv způsobem ohrozit zásobování země ropou, zemním plynem nebo jejich deriváty, porušuje své povinnosti, které pro něj vyplývají z článku 56 ES.

Pokud právo veta poskytuje tomuto státu vliv na řízení a kontrolu společnosti, který není odůvodněn rozsahem účasti, kterou má v této společnosti, může totiž odradit subjekty z jiných členských států od provádění přímých investic do této společnosti, neboť se nebudou moci podílet na řízení a kontrole této společnosti poměrně k hodnotě svých podílů. Stejně tak může mít dotčené právo veta odrazující účinek na portfoliové investice do společnosti, jelikož případné odmítnutí dotyčného státu schválit důležité rozhodnutí prezentované orgány dotčené společnosti jako rozhodnutí v zájmu této společnosti by mohlo ovlivnit hodnotu akcií uvedené

společnosti, a tedy ovlivnit atraktivitu investice do takových akcií.

Co se týče práva jmenovat předsedu představenstva, toto právo představuje omezení volného pohybu kapitálu, jelikož takovéto zvláštní právo představuje odchylku od obecné právní úpravy obchodních společností, stanovenou vnitrostátním legislativním opatřením pouze ve prospěch veřejnoprávních subjektů. Tato možnost může být sice přiznána zákonem coby právo kvalifikované menšiny, v takovém případě však musí být otevřena všem akcionářům a nesmí být vyhrazena výlučně státu. Tím, že omezuje možnost jiných akcionářů, než je stát, účastnit se na základním kapitálu společnosti s cílem vytvořit nebo udržet trvalé a přímé hospodářské vztahy s touto společností umožňující skutečně se účastnit jejího řízení nebo její kontroly, může totiž právo jmenovat člena představenstva odrazovat přímé investory z jiných členských států od investování do kapitálu této společnosti.

Pokud jde o odchylky, které umožňuje článek 58 ES, může nezbytnost zabezpečení dodávek energie dotyčnému členskému státu v případě krizových situací, války nebo teroristického útoku zajisté představovat důvod veřejné bezpečnosti a případně odůvodnit

překážku volného pohybu kapitálu. Nicméně požadavky veřejné bezpečnosti musí být, zejména jakožto odchylka od základní zásady volného pohybu kapitálu, vykládány restriktivně, takže jejich dosah nemůže určit jednostranně každý členský stát bez kontroly ze strany unijních orgánů. Veřejné bezpečnosti je tak možné se dovolávat jen v případě skutečné a dostatečně závažné hrozby, kterou je dotčen základní společenský zájem. Vzhledem k tomu, že se však stát omezuje na uvedení důvodu týkajícího se zabezpečení dodávek energie, aniž by uvedl přesné důvody, proč má za to, že každé ze zpochybných zvláštních práv nebo všechna tato práva společně umožňují zabránit takovému zásahu do základního zájmu, jako jsou dodávky energie, nelze odůvodnění založené na veřejné bezpečnosti přijmout.

nelze považovat za přiměřený ve vztahu ke sledovaným cílům.

Konečně, na výše uvedená vnitrostátní předpisy se nevztahuje ustanovení čl. 86 odst. 2 ES, takže se jej nelze dovolávat k odůvodnění těchto předpisů, které představují omezení volného pohybu kapitálu zakotveného Smlouvou. Článek 86 odst. 2 ES ve spojení s odstavcem 1 téhož článku sice umožňuje odůvodnit udělení zvláštních nebo výlučných práv členskými státy podniky pověřenému službami obecného hospodářského zájmu, která se přičítá ustanovením Smlouvy, pokud plnění zvláštních úkolů, které byly podniku svěřeny, nemůže být zajištěno jinak než udělením takových práv, a pokud není rozvoj obchodu dotčen v míře, která by byla v rozporu se zájmem Unie. Toto však není předmětem vnitrostátní právní úpravy, která přiznává členskému státu zvláštní práva v akciové společnosti, spojená se zlatými akciemi jejichž prostřednictvím tento stát drží podíl na základním kapitálu této společnosti.

Mimoto, pokud jde o přiměřenost sporného omezení, nejistota vyvolaná skutečností, že výkon zvláštních práv, který státu umožňuje držení zlatých akcií coby účasti na základním kapitálu společnosti, nepodléhá žádné podmínce či zvláštní a objektivní okolnosti, představuje závažnou překážku volnému pohybu kapitálu, jelikož přiznává vnitrostátním orgánům stran použití takových práv prostor pro uvážení, který je natolik diskreční, že jej

(viz body 57–60, 82–83, 85, 88, 90–92, 95, 97 a výrok)